

V R T E C.

Izhaja
1. dnó
vsacoga
meseca
na celej
póli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina se
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redništ-
vu v
špítal.
ulicah
hiš. št.
273
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 4.

V Ljubljani 1. aprila 1876.

Leto VI.

Velikonočna pesen.

Na dan, na dan, kar kod cvetéva,
Kar v zimskem snu še omedléva!
Na dan, vijolica dehtéca,
In tudi zvonček beloglav,
Ter jáglec, résa z lésk viséca,
Cvetóvi drevja in goščav!
Na dan, na dan čaróбно mladoletje!
Na dan, veskrésno te obuja petje!

Skorjanec vriska na višavi
Ter tísoč glásov po dobravi;
Šumeče reke in potóki,
Na vedrem nebu solnéni žar,
Planine strme, svet široki,
Čuteča vsaka živa stvar
Oznanja, da oblast ljubezni mile
Močnejša je od temne smrtne sile.

Na dan, kar je molitev svetih,
Kar v prsih pesnij je prevnetih!
Na dan duhovi vsi potrti,
Iz žalosti se spet budêč;
Razpélo glejte, grób odprti;
Pretákajte solzé, hvalêč!
Vam odkupljénje bilo je storjéno,
Ter vam na zemlji vse je prerójeno!

A vé, cvetlice zornolike,
Vé nežnosti, veselju slike!
Vi vsi, o kterih posvečeni
Človeški Sin dejál nekđaj:
„Nedolžnim ne braníte k meni,
Ker njíhov je nebeski raj“ —
Vi srce svoje Njemu izročíte,
Molêč klečé veliko nóč slavíte!

Lujiza Pesjakova.

Prvo sv. obhajilo.

Bil je tih poleten večer 1856. leta, da sem bil k baronovki H. (na Francoskem) v goste povabljen. Zabava je bila kratkočasna, prijetna in zanimiva. Govorilo se je užé marsikaj, da nenadoma pride razgovor na strašno francosko prekucijo 1793. leta. Baronovka nas vpraša: „jeli veste, da je bila včeraj oblétnica mojega prvega sv. obhajila? Nadejam se, da vas utegne zanimivati, ako vam-o tem nekoliko več povem. Kaj ne?“ — In ko jej vsi prikimamo in jo tudi prosimo, da nam pripoveduje, vprašala nas je: „dragi gostje! kaj mislite, kje sem prejela prvo sv. obhajilo?“

„Moj Bog!“ reče nekov stari grof, „mislim, da na kakem podstrešji kakor jaz, ali pa v kakej kléti.“

„Móтите se, gospod grof!“ odgovorí mu baronovka.

„Znabiti na kakem gumnu?“ vpraša duhovnik, ki je bil tudi v veselej družbi, „ali morda celó v kakem hlevu?“

„Tudi vi niste zadeli, čestiti gospod.“

„Morda v sredi temnega gozda, ali v kakej votlini,“ pristavi tretji?

„Tudi ne,“ rekla je baronovka. „Užé vidim, da ne uganete. Hočem vam toraj sama povedati, poslušajte! V jetnišnici, zamazanej in temnej luknji, prejela sem prvo sv. obhajilo. Samo to vas prosim, potrpite, ako bi zaradi žalosti in britkosti utegnila nekoliko prenehati.“

„Bilo je 1793. leta. Takrat sem bila dvanajst let stara. Znano vam je, da so mojega očeta vzeli v vojsko vojvode Condemene, a mojo mater so oče izročili svojemu dobremu in zanesljivemu služabniku. Živelí smo zeló na tihem, in nadejali se smo, da nas zaradi velikih homatij, ki so se takrat godile v Parizu, ne bodo zaslédili. A varali smo se. Nekega večera pridejo policijski uradniki po mojo mater — izdal jo je hudobni sosed — ter jo odpeljejo v ječo, v tem da sem jaz užé trdo spala. Od mene se posloviti jej nij bilo dovoljeno. O tem žalostnem dogodku zvedela sem še le drugi dan; povedal mi je vse zvesti služabnik. V katero ječo so mi odpeljali preljubo mater, to izvé m še le čez nekaj dni. Dosti, da sem vedela, kje so mati. A kako zdaj k njim priti? K temu mi je pripomogel zvesti služabnik. Seznanil se je bil namreč z ženo jetniškega ključarja, ki je imela hčerko moje starosti. Velikokrat me je k njej peljal in kmalu se vname med nama sréno prijateljstvo.

Časoma se v hiši jetničarja tako udomačim, da dobdem pogum ter naravnost prosim jetničarjevo ženo, naj me za nekaj časa pusti k preljubej materi. Težko se je dala žena pregovoriti, a naposled jo vendar omečim s prošnjami in obilnimi solzami.

Ne morem vam, dragi gostje, razodeti velicega veselja, a tudi bridke žalosti, ki sem jo občutila, ko me je preljuba mati objemala. Pritiskala me je na svoje prsi, in nobene besede nij mogla izpregovoriti. Jaz jo sem v tem poljubovala in njena lica sè solzami močila. Jetničarjeva žena to vidéč, bila je ganena, in obljubila mi je, da nama še večkrat to veselje pripravi. Žena je obljubo izpolnila. Zamenila je mojo obleko z obleko svoje hčerke, ter mi rekla, da jej naj pomagam pri postrežbi jetnikov, kar sem rada in z največjim veseljem storila. Vselej je pri tem opravilu poklicala mojo mater v stransko sobico tikoma jetniške bólnice, in tako sem ondu z materjo sama bila.

Po tem potu sem tri tedne ljubo mater obiskovala. Necega dne, ko sem k njim prišla, vzeli me so na krilo, ter me tako le nagovorili: „ljuba Marijca! kmalu se bode nama za zmirom ločiti. Uradnik je bil včeraj pri meni in mi naznanil, ka bodem morala pred sodnijo. O ljubo dete! to družega nič ne pomeni, nego to, da moram umreti.“ Jaz sem pri teh materinih besedah omedlela. In kako ne bi? Strah pred materino smrtjo me je pripravil popolnoma ob zavednost.“

Tudi zdaj je začela baronovka močno ihteti.

„Ko sve se nekoliko utolažile,“ nadaljevala je baronovka, „rekli mi so mati z neko sveto resnobljostjo: „Ljubo dete! največje veselje zame bi bilo, da te vidim prvo sv. obhajilo prejeti. Za to preveliko milost sem vsak dan ljubega Boga prosila, in ko si še bila majhen otrok, izročevala sem te vedno blaženej devici Mariji, da bi ti z njeno priprošnjo izprosila veliko milost, da vredno prejmeš prvo sv. obhajilo.“ Preljuba moja, samo takrat, ako otrok vredno prejme prvo sv. obhajilo, nadejati se sme časne in tudi večne sreče. Včeraj, ljubo dete, sem se nekaj veselega spomnila; le pazljivo me poslušaj: „poznala sem starega kanonika, ki zaradi starosti in slabosti nij mogel pobegniti iz dežele. Stanoval je pri mislonskej cesti v borney hišici tikoma stolne cerkve, ko so mene v ječo zaprli. Imé mu je Karon. Večkrat sem ga poprej videla, ter se ž njim pogovarjala, bil je namreč iz naše rodbine. Visoka starost in samotno življenje ga je brž ko ne rešilo smrti. Naróči Petru, našemu pridnemu služabniku, naj ga kmalu poišče. In ako ga dobode, idi potlej tudi ti k njemu, ter mu povédi svoje imé in vse, kako se meni godí. Ne pozabi ga tudi prositi, da te pripravi za prvo sv. obhajilo, ker to bi bilo za mene o mojej smrti največje tolažilo.“

Govorili so še preljuba mati mnogo družega z menoj in me podučevali, da bi me vredno pripravili k prvemu sv. obhajilo. Užé poprej so me dobro podučili v kerščanskej veri.

Petru je bila sreča mila, ker je hitro našel blizu 80 let starega kanonika, in na večer sem bila tudi jaz užé pri njem. Vse mu sem razodela, kar so mi mati naročili, in še zdaj vidim solzé v očéh čestitljivega starčka, ko mu sem pripovedovala žalostno osodo svoje matere. „Dobro sem poznal tvojo mater, ljubo dete,“ rekel mi je, „pobožna in krepóstna gospá je bila. Njeno zadnjo prošnjo jej hočem izpolniti. A kako naj storim?“ Zdaj se starček nekoliko zamisli — — — a kmalu me zopet vpraša: „Marijca! ali si tudi dobro pripravljena za prvo sv. obhajilo? Nadejam se — da si. Časi prvega krščanstva so se povrnili in zopet smo navezani na katakombe t. j. podzemeljske jame. Čisto se tedaj izpovej vseh svojih grehov, preljubo móje dete, in jutri zjutraj pridi zopet k meni, da ti povem, kaj ti je dalje storiti.“

Stari kanonik ves čas strašne francoske prekucije nij čítal sv. maše, a imel je vse za sv. daritev potrebne stvari na nekem skrivnem kraji shranene. Pozneje je bil vse to sam povedal. Okoli polnoči naredi v svojej hiši oltarček, obleče se v mašno obleko, ter opravi sv. daritev s pomočjo svojega starega služabnika, ki nij nikoli zapustil svojega gospoda.

Družega jutra pridem s Petrom, svojim varuhom, užé na vse zgodaj k častitljivemu duhovniku. A komaj stopiva v hišo, nama pové, da je za mojo mater užé opravil sveto daritev in da ima dve posvečeni hostiji pripravljeni.

— „Ljubo dete!“ reče mi sivi starček, „poslušaj me, ker ti hočem zaupati

zeló važno in sveto opravilo. Kakor so se o začetku katoliške cerkve duhovniki posluževali otrok, da so pošiljali sveto večerjo mučenikom v ječo, tako nesi tudi ti presveto hostijo materi v ječo za obhajilo, a drugo pridrži zase, da moreš vpričo ljube matere prejeti prvo sveto obhajilo. Jaz ne morem s tabo ker sem slab in nadložen in se tudi bojim sovražnikov. Idi toraj sama, in Bog naj hodi s teboj!“

To izgovorivši, me čestiti gospod še blagosloví, in potlej mi izročí presveti zaklad.

Nemogoče mi je, dragi gostje, da bi vam razodela svoje občutke, ki so me obdajali, ko sem vzela sv. hostijo v svoji roki, in ji položila na svoje sree. Užé šestdeset let je preteklo od ónega časa, a še zmirom čutim v svojem srei nepopisljivo veselje, kedar se spomnim ónega presrečnega trenutka.

Med potjo sem vedno molila. Najmanjšega strahú nijsem čutila, in zdelo se mi je, da slišim angeljsko petje. Kmalu sem bila pri materi v ječi. Dobra žena jetničarjeva me je pustila dlje časa z materjo, ker je znala, da sve zdaj zadnjikrat skupaj.

O kako sem plakala, ko sem bila zopet z materjo skupaj, in sem jej pripovedovala, kar so mi bili preč. g. kanonik naročili. Potlej sve pokleknil. Materin obraz je bil podoben angeljskemu, in njene besede so bile tako sladke in prijetne, da tem enakih nijsem potlej nikdar več slišala.

Presveto rešnje telo sve položile na mizo, in je dolgo časa prav pobožno molile. A ko sem jaz vse molitvice, ki sem jih bila od nežne mladosti moliti vajena, vpričo matere izmolila, vzeli so mati sv. hostijo, dali so meni zavžiti jedno, a z drugo so se sami obhajali. O dragi moji gostje! kdo bi mogel popisati tá trenutek!

Druzega jutra se podam v ječo, da bi se pogovarjala s preljubo materjo; a nij mi bilo dopuščeno. Rečeno mi je bilo, da naj pridem prihodnji teden.

Zvesti služabnik Peter me je spremil do gosp. kanonika. Starček me prime za roko, pelje me k oknu ter na nebó kazajoč mi pové vse, kar se je zgodilo s preljubo materjo. „Ljubo dete,“ reče mi, „tvoja mati so užé gori v nebesih, tamkaj se zopet vidita. Puntarji so tvojo nedolžno mater umorili!“

Ta ginljiva prigodba naredi tudi pri sedanjih okoliščinah na vsacega človega globok vtisek. Pobožna mati, ki je toliko prosila, da bi njen otrok prvo sveto obhajilo prejel, gotovo nij opustila, Boga prositi za milost, da bi tudi ona pred smrtjo še jedenkrat prejela sv. obhajilo. Kako čudna so tedaj božja pota! Ako Bog hoče pomagati, ne manjka mu pripomočkov nikoli.

Postlovenil A. Š.

Dvojna domovina.

Oče in Slavko.

Slavko. Kako se denes oblački lepó podé po nebu! Drug preko drugega se ženó in izmed njih migljajo svitle zvezdice. Le pogledjte, oče, te zvédave lučice, kako se prikazujejo izza temno-sivih oblakov, potlej zopet naglo zginévajo, da se mi zdí, kakor bi se hotele igrati „skrivača“ z menoj. Kaj ne, oče? zvezdice to so lepe in prijazne lučice.

Oče. Dà, dà, ljubi moj Slavko. Človek se jih ne more nagledati in čim bolj je gledamo, tem bolj se nam zdi, kakor da bi govorile z nami, ubogimi ljudmi.

Slavko. Oh, oče! Meni se vedno dozdeva, kakor da bi me klicale góri k sebi, zdí se mi, kakor da bi bil užé nekđaj góri pri njih, in bi si zopet želel tja góri k njim priti.

Oče. Ali želiš to? Rad ti verjamem. Saj si vsi ljudje na zemlji želimo, da bi prišli jedenkrat tjá gori, kjer te nebeške lučice tako prijetno migljajo.

Slavko. Ali oče, jaz bi tudi rad pri vas bil. Ako niste vi pri meni, dolg čas mi je, in jedva (komaj) pričakujem, da pridete k meni.

Oče. Vidiš, tako je. Ako si v tujej hiši, naj ti je ondu še tako všeč, vendar si želiš naposled zopet nazaj v domačo hišo, k očetu in materi, k bratom in sestricam. Tako je tudi, ako pogledaš góri k nebu in vidiš zvezdice migljati, takój poželiš tjá gori k njim, daleč, daleč preko ónih sivih oblakov.

Slavko. Prav ste rekli, oče! res mi je tako. Ali povéjte mi, od kod to pride? Saj so zvezde vendar tako daleč od nas, in jaz celó nič ne vem, kako je tam góri nad nami. Vse drugače je, ako sem v kakej tujej hiši in si potlej želim zopet k vam v domačo hišo.

Oče. Nič drugače nij, ljubo moje dete! To pride le od tod, ker ima vsak človek dvojno domovino.

Slavko. Vsak človek ima dvojno domovino? Oče! tega zopet ne umejem.

Oče. Saj si ravno poprej sam rekel, da se ti dozdeva, kakor bi užé jedenkrat bil tam góri pri svetlih zvezdicah. To se zná, da še nijsi bil tam gori. Ali povej mi, mar nijso nebesa tudi domovina? naša prava domovina, kjer bomo večno živeli? — Vidiš, samo toliko časa, da na zemlji živimo, je zemlja naše prebivališče; a v nebesih ima človek tudi svoje prebivališče; tudi tam góri je njegova domovina, zatorej ga vedno vleče in mika tjá, kjer je vsih ljudi pravi Oče. Bodi pobožen in dober, ter se večkrat oziraj tjá góri k svetlim zvezdicam na nebeskem oboku, kajti tam góri so tudi tvoji bratje in sestre, tvoj oče in tvoja mati, in z nami vsemi prideš tudi ti tjá góri k dobremu Bogu v nebesa, ki je naš najboljši oče in stvarnik vseh stvari. Bodi tedaj pobožen in dober, ter se ravnaj ves čas svojega življenja po njegovih zapovedih! Ali storiš to?

Slavko. Dà, oče! to tudi storim.

— m —

Bršljan in brest.

(Iz nemškega na slovensko presadil Sv. P...ar.)

Vedno zeleni bršljan se je težavno plazil po rujavej zemlji, ozirajóč se po kakem drevesu, da bi se ga poprijel in ovil okoli njega. Težko mu je délo, da črvi objédajo in glódajo njegove listke in da prah leží po njihovem zeleno-bojnm blestílu. Kakor nalašč ugleda mlado in vitko brestovo drevesce. Takój se priplazi do njegove korenine in je poprosi: „dovoli mi, lepo drevesce, da ovijem svoje svitle listke okoli tvojega debla! Koristi sicer ne bodeš imelo nobene od mene, a vsaj olepšal te bodem. Ko se tvoje in družih dreves listje

užé davno posuši in odpade, zeleneli bodo vendar še moji listki okoli tvojega debela in v mnogo lepšej podobi bodeš stalo nego li tvoji bratje.“ Takó je govoril bršljan. — Brest mu odgovori: „ne zaradi prednosti, katero mi obetaš, nego zaradi tvoje slabote, šibkote in nežnosti rad pristanem na tvojo prošnjo. Pripoznam, da ne zazlužiš, ka bi glodali črvi tvoje svitle, usnijaste listke in bi je živali teptale v zemljo.“ Takó je rekel brest in bršljan se ovije okoli njegovega debela, kitée ga hvaležno sè svojimi svitlo-zelenimi listki, da ga nij bilo lepšega drevesa od njega. Rastla sta oba v lepej prijateljskej zvezi ter se veselila svoje mladosti in čvrstote, napajajóč se z nebesko roso in v veselej družbi prijaznih sapic, ki so tihotno dihale okoli njú. Ljubila sta se s pravo bratovsko ljubeznijo. — A ko pride jesen in se začnè brestovo listje rumeníti, veníti in odpadati, jelo je drevesce žalovati in reče mlajšemu prijatelju: „huda je zima in mrzla; mnogo mojih bratov je v hudem mrazu užé ozeblo in se posušilo, da se potem v pomladi nijso več oblekli v zeleno listje, ker mraz jim je umoril stržen. O da bi se le tudi meni kaj tacega ne zgodilo! Potem bi bila pretrgana tudi najina prijateljska vez!“

Bršljan ga tolaži, govoreč: „tudi mrtvega te hočem tako zvesto opletati, kakor zdaj, ko si še v mladostnej lepoti. Nikdar se ne ločim od debela, ki me je tako prijazno varovalo in redílo.“

A nekega leta je pridirjala strašno huda zima. Potoki so zmrzovali, reke so bile pokrite z ledeno skorjo, in zemljo je čez in čez pokrivala debela snežena odeja. Ptiči so plašno frfotali okrog in si iskali gorkega podstrešja, da bi se zavarovali pred hudim mrazom. Mraz je pritisnil in stiskal stržen v drevesih. To vidée, vzdihnil je bršljan, rekóč: „kako se počuti dobri brest, da bi ga le mraz ne umoril!“

Naposled pride pomlad. Beli zvonček in duhteča vijolica pomolíta svoji glavici k višku ter pogledata na beli dan, je-li užé gorkeje biva. Breza požene svoje zelenkaste mačice (abranke) in jabolka in črešnje se okitijo z belim in rudečkastim cvetjem. A brestovi omladi so goli in prazni; noben popek in noben listek neče pognati. Zdaj vikne bršljan, rekoč: „joj meni! mrtev je moj zvesti varuh in moj najljubši prijatelj; ne morem se veseliti vesele pomladi, ker sem sam in zapuščen.“ A druga drevesa rekó žalujočemu bršljanu: „čimu se še spenjaš po umrlem brestu? Odtergaj se od njega ter pridi k nam, ki smo še čvrsta in zelena.“ — Ali bršljan jim odgovori: „nijsem tako nehvaležen, da bi dobroto umrlega drevesa s toliko prevzetnostjo vračeval! Moji svitlo-zeleni listki so prijazno objemali živega prijatelja, objemajo naj ga tudi mrtvega, ter mu naj bodo venec mrtvaške žalosti in v spomin moje hvaležnosti.“

Takó je govoril bršljan in se je še čvrsteje ovijal okoli debela umrlega bresta.

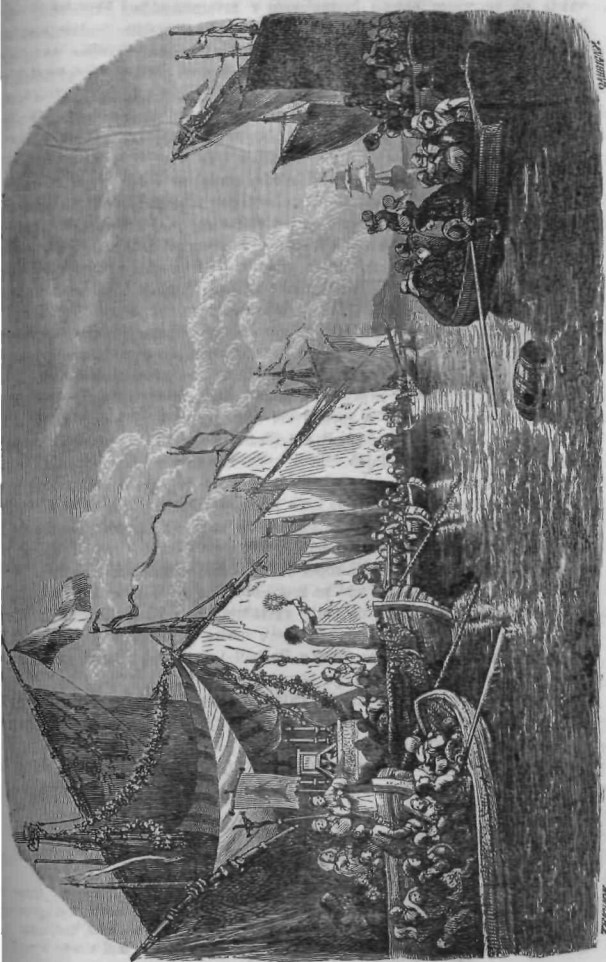
Opomín k petju.

V petji oglasímo,
Zdaj se zlóžno mi;
Glase povzdígnimo,
Da vse zazvení.

Vsacemu je drago,
Čuti glas sladák,
Če se v petji blago
Združi zbór krepák.

Germi, pesen krasna!
Dvigaj nam sercé;
Zvôni, pesen glasna,
Čez dolí, goré!

Lov na sardine v Bretanjskej.

Ribiči pred odhodom na sardinji lov.

Ribštvo daje sploh najobilnejši dobiček prebivalcem ob morskem obrežji. A vendar nij nikjer tolike in tako živahne kupčije z ribami kakor pri prebivalcih ob morskem obrežji bretonjskem v severnozahodnej Francoskej. Lov in kupčija sè sardinami, to je skoraj vse, kar bretonjskim prebivalcem daje vsakdanji kruh in zaslužek. Od sardin se živé in bogaté. Sardine, to so vam óne male nežne ribice, ki je naši špecarijski trgovci prodajejo v plehatih posodicah dobro zaprte in z oljem zalite. Lov na sardine v bretonjskej se začné navadno meseca majnika, to je ob ónem času, ko se sardine drsté in v silnih množinah k morskim bregovom podé. Lov traje potlej vse poletje noter do meseca novembra, časi še celó do decembra. To vam je o tem časi živo in veselo na morskem obrežji! Užé zgodaj zjutraj se zberó ribiči, da opravijo svojo jutranjo molitev in prejmo od duhovnega gospoda blagoslov s presvetim rešnjim telesom. Potlej odveslajo tjá na široko morje, od kodar se še le zvečera vračajo k bregovom, da ondu čakajočim kupcem prodadó nalovljene sardine. Sardinji lov traje po cel dan. Silna množica ljudi gomazí v mraku v vsakem morskem pristanišči; jedni izkladajo ribe iz ladij, drugi je zopet preštévajo pri svečavi plameníc, a tretji je tlačijo v hrastove sode, ki je potlej prodajejo in razpošílajo križem svetá. Po bližnjih gostilnicah je polno ljudi, ki imajo različne opravke. To živahno vršenje in veselo primorsko gibanje traje pozno v noč, a naposled vendar preneha, da se družega jutra zopet vnóvič začné.

Sardinji lov se vrši ovako: Na zadnji del ladije pripnó mrežo, katere gorenji del plava po vodi, a spodnji del se pogrezne v globočino morja, ker je obtežen z olovnimi (svinčenimi) kroglicami ob robu. Dva veslarja ženeta ladijo vedno po vetru, metajóč vabo v vodo. Sardine se kmalu v velikih tropah zaženó na vabo, tlačéč se od obeh strani k mreži, v katerej tudi obvisé, ker zaradi prevelike tolšče ne morejo skoz mrežo smukati, a tudi z glavo ne morejo nazaj, ker se jim prozori za plavute zadirajo. Na ta način, ako je lov srečen, nalóví jedna sama ladjica na dan lahko po 3 do 5 tisoč sardin. Ko so jih ladjice polne, veslajo ribiči zopet veselo k morskemu pristanišču.

Večkrat prodajo ribiči užé na morji obilo nalovljenih sardin mornarjem, ki nalašč zató ondu čakajo, da potlej razvažajo ribe v Nant, Larošél in Bordó.

Nant (Nantes) je prelepo bretonjsko mesto s pripravno lóko in veliko pomorsko kupčijo. Tudi Larošél (La Rochelle) in Bordó (Bordeaux) ste lepi mesti z veliko in živahno kupčijo pomorskega blaga.

Vsacega leta se v Bretonjskej nalóví neizmerno število sardin, ki je potlej v nalašč zato narejenih plehatih in dobro zaprtih škatljicah z oljem zalite razpošílajo po vsej Evropi.

Izračunili so, da sardinji lov daje Bretonjskej vsako leto po 35 milijonov frankov.

M e č.

(Po Uhlandu posl. Sv. P. . tar).

H kovaču šel je mlad junak,	Pa star kovač mu govóri:	„Ne! jutri nečem, danes še!
Naróčil meč si oster, jak;	„Meč pretežak, ne lahek nij,	Z mojó močjó, z ognjeno ne!“
Al v roko vzemši ga krepák,	Preslaba vaša roka bo,	Mladeníc reče, korenjak,
Dozdeva se mu pretežak.	Al jutri bo pomagano!“ —	Zasuče meč visoko v zrak.

Kakoršno posojilo, tako povračilo.

(Basen).

Zajec in lisica sta se nekega dne šetala skupaj. Zdajci ugledata deklico s košarico v roci. V košarici so bili gorki pečeni kruhki, ki so prav prijetno dišali. „Ali ti kaj diši?“ vpraša lisica zajca. „Nu, in kako prijetno“, odgovori zajec, „a teknilo bi še bolje.“ — „To lahko poskušaš“, reče zvita lisica, ubogaj me in napravi se hromega; deklica misléč, da te lahko ujame, odložila bode pletenico na stran, a jaz jo v tem hipu zgrabim in zbežim s pečenimi kruhki. Potlej pridi za menoj in delila si je bova.“ Zajec stori, kakor mu je bilo rečeno. Lisica s košarico domov prišedši, začela je kruh deliti mej svojo družino z besedami: „to za staro mater, to za mene, to za ujno.“ — Zdaj pride tudi zajec in zahteva polovico kruhkov. A lisica mu ne da nič, smeje se mu in ga zapodi pri vratih.

Minulo je gorko poletje in huda zima je nastala. Zopet se srečata zajec in lisica. Prvi še nij pozabil lisičje prevare in jedva je čakal, da bi se maščeval. Lisica zdihuje in mu toži, koliko gládú ima terpeti v tej hudej zimi. „Nu“, reče jej zajec, „temu se lahko pomore; ribe so prav dobra in tečna jed!“ — „O ko bi jih le imela, vzdihne lisica.“ — „Nič laže nego li to! Pojdi tja na ribnjak, vtakni rep v vodo, in kmalu se ti ribe vjamejo.“ Lisica verjame zajcu, gre na ribnjak in stori po njegovem nasvetu. Sedela je dolgo na ribnjaku in čakala, da bi se prijele ribe njenega repa, a zamán, nobena riba se je ne prime. Naposled se razjezi in sklene iti v vas po mastnega petelina. Ali o joj! na nobeno stran se ne more ganiti, ker rep se jej je primrznil na ribnjak, in vse poskušnje, da bi si ga oprostila, ne pomagajo nič. V tem žalostnem stanju jo obišče zajec z debelim cepcem. „Nu, strina lisica, ali vam so ribe v slast?“ — Lisica ga zaničljivo pogleda in molči. Zdaj vzdigne zajec cepce ter maha od vseh strani po ubogej lisici, rekoč: „ná, to imaš za staro mater, to zase, to za ujno!“ — Lisici je bilo to preveč in žalostno je poginila na ribnjaku.

D. M—ón.

Učenci z učiteljem na prvem pomládne​m sprehódu.

Nekega dne koncem meseca marca je solnce posebno gorko in prijazno sijalo na zemljo, in njegovi topli žarki so povsod izbujali novo življenje. Ugoden veterc je osušil pota, a po skritih jamah in dolinah se je tajal še ležeči sneg. Solnčna gorkota je razkadila mokrotne megle, ki so se vlačile dolgočasno po dolinah od gozda do gozda. Ta prelep božji dan je vabil vsacega v oživljajočo se naravo, da bi zunaj na prostem užival čisti pomládni zrak. Nij čuda, da se je tudi šolska mladina danes med potjo nekoliko mudila. Občudovala je nešteto množico bilek in trav, brstov in cvetov, ki so polagoma rili iz vnovič probujene zemlje. Tihi mir je kraljeval v zraku in prirsčno se je veselila cvetoče pomladi. Tudi gospod učitelj je danes bral na licih šolskih otrok neko vročo notranjo željo. Rad je imel pridne učence, a mladina je tudi njega ljubila. Vdana mu je bila kakor dobri otroci svojim starišem.

Ko je minul predpóldanski nauk, reče učitelj po dokončanej molitvi: „otroci! želim, da se popóldne točno ob jednej uri zberete vsi tukaj! — In res! nij še bila v farnej cerkvi ura odbila jedno, da je bilo užé vse skupaj. Nobeden nij izostal. Učitelj stopi v šolo in reče učencem: „dolgo je pokrivala bela snežena odeja naše vrte, travnike, ledine, pašnike in polja. Huda zima nas je držala v hiši pri toplej peči, od kodar smo žalostno gledali vèn v pusto jednolično naravo. A praznovali nijsmo. Pridno smo se učili in si nabirali potrebnih vednosti, ki nam bodo gotovo jedenkrat v veliko korist. Lehko rečem, da sem z vašo pridnostjo zadovoljen; zatoraj se pa hočemo danes nekoliko odpočiti, a to ne v šoli, nego zunaj pod milim nebom na prostem, čistem zraku. Veseliti se hočemo dobrodójnih žarkov zlatorumenega solnca, ki budí vesvoljno naravo iz dolzega zimskega spanja. Gledat in občudovat gremo lepe stvari božje, ki se ravno zdaj vzbujajo v veselo pomládnó življenje.“

Neizmerno je bilo veselje zbranih otrok, ko so slišali, da je učitelj popelje vèn pod milo nebo uživat lepega časa. Da, učitelj sam je bil ganen. Srečen je bil, vidéč tudi šolsko mladino srečno. Skrivaj si je obrisal mokro okó, a potlej otíde z otroci na prvi pomládni sprehod.

Vesela, mlada družbica še nij bila pet korakov od šole, da jednoglasno in krepko zapoje pesnico „veseli otrok“ in potlej še „veselo pevko“. Med petjem jih je pot peljala okoli prijaznega griča, na katerem je bilo razgrneno prvo pomládnó zelénje. — Ko potujoči pevci utihnejo, začuje se na deškej stráni prijetna godba kakor na trobice. Vse se je smijalo ter hitelo trgat rumenega cvetja. Vsak bi bil rad trobar. A smeh postane še večji, ko na starej hruški sedeči ščinkovec krepko zakroži svoj „čink, čink, čindarara, čin na griču!“ Prisrčno je to razveselilo vso mladino, a še posebno dečke. Zdaj pristopi učitelj in reče mladim piskačem: „to je dobro znamenje, da rudečoprsni ščinkovec užé tako krepko poje; zdaj se nam nij treba več bati niti mraza niti zime. Cvetlica, katera vam in drugim otrokom toliko veselja dela, prva je oznanovalka vesele pomladi. Dobri oče v nebesih jo pustí najprvo cvetéti. Njegova vsemogoča roka jo je tako ustvarila, da mladi in stari z njo lahko pomlad oznanujejo. Ta cvetlica se imenuje trobentica, jaglec ali ovčica (*Prímula elátior*, *Himmelschlüssel*). Oglejmo si to prijetno cvetlico natančneje! Korenino ima valjasto in vlaknato. Narezani listki se pri tleh razprostirajo. Rumen in ljast cvetni venec stoji v dolgih čašicah na visoeih steblih. V dolgej venčevej ceví je 5 rumenih na njo priraslih prašnikov, a na dnu skoraj vedno zelene čaše je péstič z okroglo plódnico in dolgim vratom. Dobro dišeče cvetje se rabi za čaj. — Pokaži mi ti, Milan, cvetni venec na tej cvetlici! A zdaj mi pokaži prašnike in péstič. Pokaži mi zeleno čašo, steblo, narezane listke, korenino. Dobro si pokazal vse.“

„Otroci! zdaj pogledjte na drugo stran ceste, tukaj sem na travnik, ki je nekoliko močviren. Ali vidite óno lepo belo cvetje?“

„O krasno!“ vzkliknejo otroci ter se ne morejo zadosti načuditi lepemu cvetju.

„Tudi o tej cvetlici vam nekoliko povem,“ reče učitelj. „Imenuje se podlésna vételnica (*Anemóne nemorósa*, *Busch-Windröschen*). Rastlina ima okroglo, precej debelo korenino. Steblo nosi globoko narezane, prstom podobne listke, nad katerimi se dviga samo po jeden bel cvet. Ta cvetlica

je strupena. — Le pogledjte, ondu na mokrem kraji vidite drugo cvetlico. Sestre in bratje so radi skupaj. Taka je tudi pri cvetlicah. Una rastlina je sestrica teh belih cvetlic. Pravimo jej bradovičnik (*Ranunculus ficaria*, feigenwurzeliiger Hahnenfuss). Ta cvetlica ima gomoljasto korenino in na tleh ležeče steblo. Listi so okroglo-srčasti. Vrh nosi lepo svitlo-rumeno cvetico, ki pa hitro odeveti. Vsa rastlina je strupena.“

Cvetkov Jožek je utrgal v vodi cvetočo rastlino ter je vprašal učitelja: „je-li tudi ta rastlina strupena?“

„Strupena je, a to samo toliko časa, dokler je zelena,“ odgovori učitelj. „Imenuje se kalužnica (*Chalta palustris*, Sumpf-Dotterblume). Ta rastlina vzraste do 3 decimetre visoko. Srčasto-okrogli listi so drobno narezani in imajo polno sočnatega, tolstega zelenila v sebi. Cvetni venec ima, kakor vidite, zlato-rumen. Kalužnice posebno rade rasto po vlažnih livadah in ob potokih. Ker ima preoster sok v sebi, zato je živina neče jesti.“

„Poglejte zdaj tukaj v vodi to-le zelenjavo, ki se po dolgem plazi po potoku! To je vodna kreša (*Nasturtium officinale*, Brunnenkresse). Ljudje jo zdaj zavživajo za solato. Grenka je. — Idimo zdaj nekoliko dalje, tjá k ónemu pečevju, ker vidim, da vas veseli rastline poznati. A med potjo si zapojmo veselo pesnico „veselje v naravi!“

Krepko je odmevalo po dobravi, ko so otroci to priljubljeno pesnico zapeli. Do pečevja dospévši, začeli so otroci veselo upiti: „jejmina, lepega, belega grma! Tak je, kakor bi bil sè snegom pokrit.“

„To je črni trn (*Prunus spinosa*, Schwarzdorn)“ reče učitelj. „Ta grm raste povsod po mejah in kraj potov. Iz cvetja kuhajo čaj, iz lesa delajo rogljate palice in druge strgarske izdelke. Sad, ki ga nosi, užiten je samo takrat, kadar ga je slana dobro opekla. — A zdaj pogledjte tukaj na skali to lepo rastlino s trokrpastimi listki. To je modro-cvetoči jeternik (*Anemone hepatica*, blaues Leberblümchen). To rastlino najdete povsod po senčnatih gozdi in pod grmovjem. Cvetè navadno užé poprej, nego začne listje poganjati. V sebi ima ta rastlina neko zdravilno moč.“

„Zvončki! zvončki!“ zavpijejo dekleta in je hité trgat.

Učitelj se pripogne, izpuli jedno cvetlico s korenino vred in reče: „prav imate, to so zvončki (*Galánthus nivalis*, Schneeglöckchen). Le pogledjte, ta priljubljena prva pomladanska cvetlica ima jajčasto belo čebulo in je v rodu z belo narciso, ki tudi ravno zdaj po vaših vrtilih cvetè — A idimo zdaj zopet dalje, tjá v log. Če tudi še nij zelen, vendar vem, da najdemo tudi tam nekoliko cvetlic.

V tem se oglasi Barbka, ki je bila sè sosedovo Reziko malo zaostala: „oh, kako lepó diši!“ Ali jo vidite, lepo duhtečo vijolico? Jo užé imam!“ — „Vijolice! vijolice!“ vpijejo otroci iz vsega grla ter hoče vsak imeti šopek teh prelepih cvetlic. A malo je bilo še razcvetenih. Dragec utrga jedno vijolico, poduha jo ter hitro podá tovarišu Jarnejčku, rekoč: „na jo, jaz imam menda náhod, ker mi vijolica nič ne diši“. — „Tudi moj nos je nekaj bolan, ker tudi meni ne diši“, reče Jarnejček in jo podá Jakcu. Ta reče ravno tako, in uboga vijolica je šla z roke v roko in od nosa k nosu, ter je nihče nij hvalil. Učitelj na strani stojèč, nij se mogel smeha ubraniti. Vzel je otrokom vijolico in je rekel: „nij vse zlato, kar se sveti! Vijolica, ki jo je bila sose-

dova Barbka v senčnatej jami utrgala, bila je prava vijolica (*Viola odorata*, wohlriechendes Veilchen), a ta je gozdna vijolica in ne diši. Prava vijolica ima okroglo-srčaste in narezane liste, a gozdna ima bolj podolgaste. Zaradi prijetnega duha sadé prave vijolice tudi po vrtilih. — A poglejte zdaj to cvetlico tukaj pod leskovim grmom! To je plučnica (*Pulmonaria officinalis*, gem. Lungenkraut). Raste najrajša po gozdih in ob potokih, ter je jedna prvih pomladanskih cvetlic. Cvet ima lijak, ki je pri razcvétanji lepo rudeč, a pozneje svetlo-višnjav. Liste ima temno-zelene, mehke, večkrat belo-lisaste. Vsa rastlina ima v sebi zdravilno moč. — A vse drugače je s to rastlino, ki jo vidite tukaj. Ta se zove črni teloh (*Hellebórus níger*, schwarze Niesswurz) in je zelo strupena rastlina; treba jo je zatorej dobro poznati. Korenino ima debelo in črno, ki poganja samo pri tleh stoječe liste in po več golih stebel. Liste ima dolgo peceljinate. Zaradi lepega, belega cvetja jo imajo tudi po nekaterih vrtilih zavoljo lepšega. — Ondu za plotom pa vidite velik šop zelenega teloha ali slepie (*Hellebórus viridis*, grüne Niesswurz), ki je ravno v cvetji. Venčec ima pet zelenkastih lističev. — Tudi leskov grm je užé začel zeleneti. Od njega viseče mačice (abranki) z drobnim rumenim cvetom ne ostanejo dolgo, nego kmalu se posušé in odpadejo.“

Ura v stolpu farne cerkve je vdarila ravno tri. Od vsake cvetlice, ki so jo otroci dobili, imel jih je učitelj nekoliko v roki. Precejšen snopič jih je bil. „Za danes bode zadosti,“ reče učitelj veselim otrokom; „videli smo skoraj vse, kar nam je dobri Stvarnik v tem mesecu pripravil. Le dobro si zapomnite imena denasnjih rastlin. Drugi mesec jih dobodemo mnogo več, nego ste jih videli danes, ker le malo jih tako zgodaj cvetè. A te cvetlice, ki je imam s koreninami tukaj v roki, ponesem v šolo. Tam je lepo razgrnem med posamezne pôle pivnega papirja. Potem na celo skladanico naložim nekoliko kamenja, da se rastline stlačijo in da sok iz njih izteče. Da se to hitro zgodí in se rastline kmalu posušé, treba je pivni papir vsaki dan vsaj po jedenkrat ali dvakrat izpremeniti in ga nadomestiti sè suhim. Rastline se, tako ravnajóč, kmalu posušé in ohranijo svojo pravo podobo. Vse to vam pokažem v šoli. To se vé, da mi bodele tudi vi pri tem delu nekoliko pomagali, in kmalu dobodemo lepo zbirko posušenih rastlin, ki se je bomo učili vse leto.“

Otroci so bili te učiteljeve obljube zelo veseli in pevájóč se vrnejo domóv.

Ognjeslav C. — Mozirski.

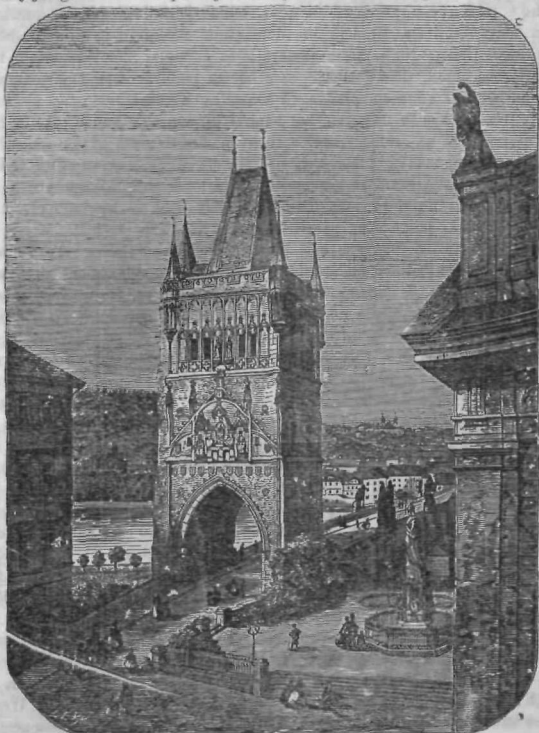
V o d a.

Voda je v vodnjakih, studencih, ribnjakih, potokih in rekah. Mati rabijo vodo za kuho in perilo. Voda goni mlinska kolesa, z vodo gasimo tudi ogenj. V vodi živé ribe, raki, žabe in mnogo drugih živali. Po vodi plavajo gosí in race, in kadar stopijo na breg otresajo si vodo z peroti. Na potokih napajamo živino, recimo: krave, vole in ovce, konje in drugo domačo živino.

Po zimi voda zmerzne, naredí se led in sneg. V pomladi se led taja in sneg kopní. Kadar dežuje, padajo vodene kaplje na zemljo. Dež je zelo potreben, da more rasti trava, cvetice in drevesa. Če bi ne bilo dežja, usahnéle bi vse rastline in ljudje in živali ne bi imeli kaj jesti. Ljubi Bog nam daje dež; ljudjé dežja ne moremo narediti.

Predmostni stolp v Starem mestu Pražkem.

Nij ga med vami, draga slovenska mladina, morda nobenega, da bi ne bil vsaj nekoliko užé slišal o zlatej Pragi, českem kraljevem mestu. Praga, glavno mesto českega kraljestva, je biser Slovanstva, ki svoje svitle žarke razliva po jugu in severu slovanskega svetá, ter mogočno kliče vse sinove matere Slave k vzajemnemu delovanju. Praga je po svojej okolici najkrasnejše, po svojej legi v sredi Evrope najimenitnejše mesto ter se prišteva po svojem

obsegu in po številu prebivalstva k največjim mestom avstrijskim in sploh evropskim. Praga leži tako krasno, da jo je slavljeni Humboldt gledé njene lege postavil med najlepša mesta za Carigradom, Napoljem in Lizbono. Hiš šteje preko 4000, prebivalcev blizu do 200.000, trgov 59, ulic 255, katoliških cerkev 57, protestantovskih 4, sinagog 10, in ima 60 cerkvenih in 22 mestnih stolpov.

Praga je plôd zgodovine česke, plôd tisočletnega dušnega in telesnega delovanja naroda českega. Vsaka posamezna dôba, vsak vék, ki ga je česki národ preživel, pretrpel ali veselo prebil, ustavil se je na tem ali ónem delu mesta ter si je na njem vsadil spomenik iz kamenja in rude. Nij ga mesta, ki bi dajalo človeškemu očesu toliko veličastno podobo, in bi tako globoko segalo v človeško dušo, kakor je zlata Praga.

Praga je razdeljena užé od nekdaj v pet mest: Hradčín, Mala stran, Staro mesto, Novo mesto in Židóvsko mesto (Jožefovo). Smihov in Karlin ste prav za prav veliki obližnji predmestji pražkega mesta. Med temi sta Hradčín in Mala stran najstarejši in najlepši, Staro mesto najbolj živo, Novo mesto najnovejše in največje, Židovsko mesto najljudnatejše, a zaradi židovstva, ki v tem mestu prebiva, tudi najnemarnejše. V smihovem in karlinovem predmestji so velikanske tovarnice.

A pustimo vse to na stran, ker napisal bi vam celo knjigo, ako bi vam hotel naštevati in na drobno popisovati znamenitosti pražkega mesta. Tudi nij to danes moj namén, kakor kaže užé napis mojega denašnjega spisa. Rad bi, da vas opozórim samo na predmostni stolp vélikega pražkega mesta, ki ga je začel zidati Karol IV. Ta most veže Malo stran sê Starim mestom in je bil užé večkrat poškodovan po velikih povodnjah. Še le 1502. leta je bil popolnem dodelan. S tega mosta je bil sv. Ivan Nepomučan v reko Veltavol pahnen in utopljen. Na ónem mestu, kjer se je to zgodilo, stoji njegova izbrona vlita podoba, h katerej vsacega leta na dan sv. Ivana Nepomučana (16. maja) priroma na tisoče ljudi iz vseh krajev Česke in Moravske. Po obéh stranéh mosta stoji 30 velikih podob, a na vsakem konci po jeden stolp, v starodavnih časih sezidan. Na stolpu proti Starem mestu (ta stolp vam kaže denašnja podoba) so ljudstvu kazali v 15. in 16. stoletji na sulicah nataknene glave ónih nesrečnikov, ki so bili po krvavej sodbi ob glavo dejani. A še drugih znamenitih dogodkov je bil priča ta znameniti stolp. Priča je bil ónih časov, ko je na Pražkem gradu vladal nepozabljivi Oče domovine Karol IV., gledal je slavo bojévníkov Žižkinih, doživeti je moral tudi oni trenotek, ko je Čeh, katerega vsa Evropa nij mogla ugnati, zatiral Čeha. Ta stolp je bil tudi priča grozne pogube Čehov na Belej gori 1618. leta. Po krvavej bitki na Belej gori so bili na tem stolpu celih 10 let v železnih kletkah obešene glave českíh plemenitažev, ki so jim bile odsekane 21. junija 1621. leta na staromestnem trgu. — A znamenit je ta stolp tudi zaradi tega, ker so se tù bojevali pražki dijaki pod jezuvitom Jurijem Plahim sê Švedi. Bilo je v tridesetletnej vojni, ko so se Švedje izdajsko polastili Male strani in so počasi začeli prodirati tudi v Staro mesto. Toda zamán je bilo prizadevanje v boji utrjenih Švedov, zamán so poskuševali dobiti mesto z novimi naskoki. Vselej so se vračale švedske trume s krvavimi glavami, vselej so bile rane, ki jim jih je vsekala česka mladež, grozne in neprenesljive. Še le po Westfalskem miru, s katerim se je skončala tridesetletna vojna, ki je česko zemljo zeló opustóšila, prišli so Švedje v Staro mesto, a ne kot zmagovalci in neprijatelji, nego kot gostje.

Še drugi spomini se oživé v naši duši pri pogledu na ta znameniti stolp, a nova dôba je zatemnuje, novo solnce vzhaja nad blaženo Česko in zato naj ne kalí naše nádeje ozir v krvavo preteklost.

Razne stvari.

Drobtine.

Umrli je 3. dné pretečenega meseca po vsih slovenskih pokrajinah velespoštovani in in slavni gospod

Dr. Karl Lavrič,
odvetnik v Tolminu.

On je bil ljubljeneč goriških Slovencev, velik rodoljub in poseben prijatelj slovenske mladine. Bil je ves čas naročen tudi na „Vrtec“, katerega je takój v začetku z veseljem pozdravil in ga potem v svojih prijateljskih krogih vsako leto živo priporočeval. Ko nam je letos naročnino poslal, pisal nam je sledeče vrstice: „Naročujem se za celo leto na Vaš tukajšnim otrokom priljubljeni časopis. Otroci so ponosni, da ga imajo, a jaz sem prav vesel, kedar pridejo k meni ponj. Gospod! jaz Vam kličem priskrbeni „Živio“ in „mnogaja leta!“ — Bog mu daj večni mir in pokoj in večna luč naj mu sveti! A vi, otroci, spominjajte se često njegovega imena!

(Umrli nam je) 5. dné pretečenega meseca zopet drug rodoljub in in vrl narodnjak gosp. Dr. Valentin Pavlič, odvetnik v Velikovecu na Koroškem. Tudi on je z veseljem podpiral naš list, ter ga je priporočeval in širil med slovensko mladino. Bodi mu blag spomin tudi v našem listu!

(Umrli je) Gustav Nieritz 16. febr. v Dreždanah v 81. letu svoje starosti. G. Nieritz je bil učitelj in velik prijatelj nemške mladine. Njegove knjižice za mladino so razširjene po vsej Nemčiji. Spisal je preko 100 zvezkov lepih pripovedek za nemško mladino. Takih rodoljubivih pisateljev treba bi bilo tudi tebi, ljuba slovenska mladina!

(Največje cerkve v Evropi)
so: Cerkev sv. Petra v Rimu, v ka-

terej ima 60.000 ljudi dosti prostora glavna cerkev v Milanu ima za 37.000 ljudi prostora; cerkev sv. Pavla v Londonu ima prostora za 25.000 ljudi; cerkev sv. Zoñje v Carigradu za 23.000 ljudi; cerkev Matere Božje v Parizu za 21.000 ljudi; glavna cerkev v Pizi za 13.000 ljudi; cerkev sv. Vida v Pragi za 11.000 ljudi in cerkev sv. Marka v Mletih za 7.000 ljudi.

(Dva nova časopisa.) V Gorici je začel s 15. januarjem izhajati nov slovenski časopis pod naslovom: „Gospodarski list, organ c. kr. kmetijskega društva v Gorici.“ Izhaja po dvakrat v mesecu in stoji za vse leto 2. gld. — V Zagrebu je izišel 20. febr. „Jugoslovanski Stenograf“, kateremu je izdatelj in urednik Ant. Bezenšek, katerega tudi vi vsaj po imenu užé iz poprejšnih „Vrtčevih“ letnikov poznate. „Jug. Stenograf“, izhaja vsak drugi mesec in stoji za vse leto 1 gld. 40 kr. Priporočamo ga živo!

(Novci.) Obče merilo, da se odloči vrednost kakega blagá, so novci (denarji). A novci so dvojni: kovani ali papirnati. Papirnati novci imajo samo neko dozdevno vrednost, katero takój izgubé, ako se mogó v kovane novce izméniti. Kovani novci se kujejo iz kovín; zaznamovani so z napisom, grbom ali posebnim znamenjem tistega, ki ima pravico da novce kuje. Kovine, iz katerih se novci kujejo, so: zlato, srebro in baker. Zlato in srebro so jako mehke kovine, da se prehitro ne izrabijo, treba jih je legovati t. j. primešati jim je treba nekoliko trjih kovín, navadno bakra.

(Papir.) Gledé nove meterske mere pripravlja se tudi merilo papirja po desetičnej sestavi. Tako bode imela 1 bala 10 rizem po 10 bukev, vsake bukke po 10 snopičev, a vsak snopič po 10 pól papirja.

Kratkočasnice.

* Janez pride v štacuno in si kupi nove hlače za 3 gld. Domov gredé si očita, da si je preslabe hlače kupil. Vrne se nazaj in si izbere hlače, ki so veljale 9 gld. A ker nema več denarjev nego samo še 3 gl., reče štacunarju: „3 gl. sem vam užé poprej plačal in tukaj imate hlače nazaj, ki so vredne tudi 3 gl.; priložim vam še 3 gl. in tako so hlače plačane z devetimi goldinarji.“

* Dva brata sta si večkrat dopisovala. Prvi, ki je malo časa v šolo hodil, pisal je tako slabo, da je drugi komaj čital njegovo pismo. Poprime ga o nekej priložnosti zaradi tega in mu reče: „Andreje! piši mi drugikrat vsaj toliko razločno, da bom mogel čitati tvoje pismo.“ — Andreje mu odgovori: „veš kaj? jaz sem se učil pisati, a ti se uči čitati.“

* Peljaje se po železnici iz Ljubljane do Rakeka, ustavi se vlak na postaji v Logatci jedno minuto. Ko vlak zopet odrine, stopi v voz konduktér, ki nij znal dobro slovenskega jezika, in vpraša: „ali je kater tukaj not frišen pršu?“ — „Gospod!“ oglasi se neki kmet, „meni je užé „frišno“, zebe me, da si sem dobro oblečen.“

S. P.

Národne ugánke.

- 1) Večji sem od vola in konja, grenkejši sem nego pelin, a slajši nego med. Kdo sem?
- 2) Kapico imam, a glave nemam. Kdo sem?
- 3) Nosim le takrat, kadar me drugi nosijo.
- 4) Kdo hodi narobe v hlačah?
- 5) S čim je naš zvonik pokrit?
- 6) Kdo zmirom kaže, a sam nič ne zná?
- 7) Fik, fak, na un' stran' je ravn' tak?
- 8) Gori raste doli kima, pa rudeče hlače ima?

(Odgonetke ugánek v prihodnjem listu.)

Slovstvene novice.

* Uzroci kratkovidnosti učenika (učencev). Po dr. A. Treichleru priredio A. Hajdenak, učitelj na kralj. vježbaonici v Zagrebu. Ciena 20 novč. U Zagrebu 1876. — Tako se imenuje najnovjša knjižica, ki jo je na svoje troške izdal trudoljubivi gosp. A. Hajdenak, ki je užé marsikaj koristnega napisal za hrvatsko šolstvo in hrvatsko mladino. Knjižica obravnava vzroke kratkovidnosti šolskih otrok, zatorej jo gorko priporočamo tudi našim slovenskim učiteljem, ki so hrvatskega jezika zmožni.

T.

Posebno priznanje.

Urednik „Vrtčev“ je prejel od razstavne sodnije za učne pripomočke v Gorici dve priznanici: prvo v posebno priznanje za „Vrtce“ in za druge mladini primerne spise, a drugo za muzikalne priloge „Vrtčeve“.

Zahvala.

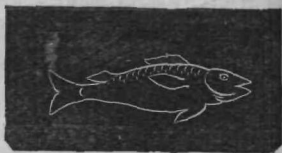
Vsem svojim dobrim součencem, a še posebno gg. učiteljem izrekam pristrčno zahvalo, ker so mojega preljubeznjivega bratca Tončka spremili k večnemu pokoju na pokopališče.

V Mozirji, 16. marca 1876.

Janez Goričar.

LISTNICA. Nekaterim gg. naročnikom in pisateljem: Nefrankovanih ali premalo frankovanih listov „Vrtčevo uredništvo“ ne sprejema in naj bi bili ti listi od kogar koli. „Vrtce“ še nij v tako ugodnem materijalnem stanju, da bi mogel za nefrankovane liste poštno kazen plačevati. — Jož D. uč. v K.: Naročnino za 1876. leto smo prijeli in vam 40 kr. vpisali za prihodnje leto. — Pr. J. žup. na Robu: Poslali nam ste 40 kr. preveč, ki vam je smo vpisali v čep za prihodnje leto. I. C. v M.: Spis nam je vžeč; izvolite nadaljevati!

Obrazec za risanje.

Denašnjemu listu je priložena muzikalna priloga.

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič. — Tiskala Klein in Kovač (Eger) v Ljubljani.

1. Pred šolo.

Vglasbil Fr. Jurkovič.

musical score for "1. Pred šolo." in 6/8 time, featuring piano accompaniment and vocal melody. The score is divided into four systems, each with a vocal line and a piano accompaniment line. Dynamics include *p* (piano), *f* (forte), and *crescendo*. The lyrics are in Slovenian.

Hva - la Bo - gu, da ži - vi - mo, Bog nam lju - bo
zdrav - je daj. Šo - le se raz - ve - se - li - mo, šo - la bod po -
zdrav - lje - na! Prid - ni bi - ti, se u - či - ti skerb - no da - nes
ho - če - mo; to ve - se - lje na - še bo!

2. Po šoli.

Vglasbil Fr. Jurkovič.

musical score for "2. Po šoli." in 6/8 time, featuring piano accompaniment and vocal melody. The score is divided into two systems, each with a vocal line and a piano accompaniment line. Dynamics include *f* (forte) and *p* (piano). The lyrics are in Slovenian.

Vsi za - poj - mo: hva - la bod' Bo - gu! Ker smo da - nes

do - bro zna - li, šo - lo sreč - no do - kon - ča - li, leh - ko zdaj za -

po - je - mo: hva - la bod' Bo - gu!

3. Solnce vse oživlja.

(Prvo berilo, stran 135.)

Vglasbil Avg. Leban.

Moderato

p Oj soln - či - ce lju - bo, kak' si - ješ le - po In žar - ke ru - me - ne u -

pp pi - raš v go - ro! Stu - den - ček iz ska - le ve - *p* se - lo ki - pi, *mf* Od

solnč - ne zla - ti - ne se kras - no svet - li, Od solnč - ne zla - ti - ne se

Imo kras - no svet - li! *II do* Stu - kras - no svet - li.